

Vergaderjaar 2013–2014

24 515

Preventie en bestrijding van stille armoede en sociale uitsluiting

Nr. 269

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 november 2013

«Het is niet het gebrek aan geld, maar het gevoel niet meer mee te tellen»

Half oktober heb ik een week lang in het hele land lokale en regionale initiatieven op het terrein van armoede en schulden bezocht en elke dag tijdens die armoede- en schuldenestafette¹ sprak ik mensen die mij dát op het hart drukten. Leven met een laag inkomen, bijvoorbeeld als gevolg van schulden, kan zwaar zijn en grote gevolgen hebben voor het sociale leven. Helaas heerst er een taboesfeer rondom financiële problemen, waardoor mensen uit schaamte vaak te laat aan de bel trekken. Dit is niet nodig, want het kan iedereen overkomen. Ik vind het belangrijk dat mensen in een vroeg stadium hulp en advies vragen om zelf hun problemen aan te pakken, voordat de financiële problemen hen boven het hoofd groeien. Daar ligt niet alleen een verantwoordelijkheid van mensen zelf, maar ook van gemeenten, maatschappelijke organisaties, bedrijven en sociale netwerken om mensen tijdig op het goede spoor te helpen.

In mijn brief van 3 juli jl.² heb ik u mijn visie op de aanpak van armoede- en schuldenproblematiek geschetst en beschreven welke maatregelen het kabinet neemt om deze aanpak te intensiveren. Ik heb daarbij het belang van samenwerken en kennisdeling aangegeven en heb om die reden de armoede- en schuldenestafette georganiseerd. In deze brief informeer ik u over mijn ervaringen tijdens die estafette en de inzet van de extra middelen vanaf 2014. Ook ga ik in op de stand van zaken van een aantal onderwerpen die u onder andere tijdens het AO van 19 juni jl. aan de orde heeft gesteld (Kamerstuk 24 515, nr. 266).

¹ Zie bijlage voor het programma van de armoede- en schuldenestafette.

² Kamerstuk 24 515, nr. 266.

Succesvolle initiatieven

Ik heb gezien dat gemeenten hun regierol actief oppakken en dat ook maatschappelijke organisaties en bedrijven hun verantwoordelijkheid nemen. Vooral de inzet van duizenden vrijwilligers is hartverwarmend en onontbeerlijk. Mijn ervaringen tijdens de armoede- en schuldenestafette hebben mij gesterkt in de overtuiging dat als iedereen de schouders er onder zet, er geen mensen aan de zijlijn hoeven te staan. Voorop staat dat werk de beste weg uit armoede is. Succesvolle initiatieven richten zich op het versterken van de zelfredzaamheid van mensen en worden daarnaast gekenmerkt door maatwerk, een preventieve aanpak, samenwerking en de inzet van ervaringsdeskundigen.

Maatwerk is van essentieel belang. Elke individu is uniek en geen situatie is hetzelfde. Een ZZP'er die geen opdrachten meer krijgt, heeft behoefte aan andere hulp dan een kind dat in armoede opgroeit en daarom niet mee kan op schoolreisje of lid kan worden van een sportvereniging. Een huisbezitter met financiële problemen is gebaat bij goede afspraken met de bank. En iemand met een psychische beperking heeft begeleiding nodig om in deze complexe samenleving te participeren.

Het is van belang dat mensen hun bestedingspatroon aanpassen zodra hun persoonlijke situatie verandert, bijvoorbeeld als gevolg van het verliezen van hun baan of een scheiding. Als er toch financiële problemen ontstaan is het essentieel dat mensen tijdig aankloppen voor hulp en advies. De drempel om dit te doen moet dus zo laag mogelijk zijn. Het is nodig dat gemeenten, maar bijvoorbeeld ook private partijen bij wie mensen financiële verplichtingen aangaan, tijdig een problematische financiële situatie signaleren. Wanneer teruglopende inkomens of gebeurtenissen die het leven in één klap veranderen tijdig herkend worden, kan in een vroeg stadium de juiste interventie gepleegd worden. Signalen kunnen op veel plekken worden opgevangen: op school, bij instellingen voor dak- en thuislozen, tijdens een budgetcursus voor bijstandsgerechtigden, door een werkgever of door bedrijven die zien dat achterstallige betalingen op dreigen te lopen. Voorkomen is altijd beter dan genezen.

Het is belangrijk dat betrokken partijen elkaar in de regio kunnen vinden. Dit is nog niet altijd het geval. Het belang van samenwerken wordt vaak herkend, maar toch heb ik tijdens de estafette gezien dat in sommige gemeenten organisaties elkaar voor het eerst ontmoeten. Hier valt nog veel winst te behalen. Dat lieten verschillende mooie samenwerkingsverbanden zien die zich tijdens de estafette presenteerden. Zoals een samenwerking tussen een gemeente en Stichting Leergeld, tussen banken en schuldhulpverlening, tussen Jarige Job en het bedrijfsleven en gerechtsdeurwaarders en schuldhulpverlening. Elkaar kennen, kennis delen en samenwerken is op zowel nationaal als lokaal niveau van groot belang.

In veel gemeenten zijn initiatieven ontstaan waarbij ervaringsdeskundigen een belangrijke rol spelen. In een huiskamersetting overtuigen bijstandsgerechtigden anderen die in een vergelijkbare situatie zitten gebruik te maken van de mogelijkheid om met korting een sport te beoefenen, peer educators geven les op middelbare scholen over geldzaken en in een wijkcentrum worden sjaals gebreid voor in het pakket van de voedselbank. De inzet van ervaringsdeskundigen verlaagt de drempel voor mensen om te komen praten over problemen, geeft de ervaringsdeskundigen waardering terug doordat zij zich nuttig voelen en bevordert participatie in de samenleving.

Vervolg op de armoede- en schuldenestafette

Ik wil op drie manieren zorgen voor een versterking van de armoede- en schuldenaanpak in Nederland:

1. Beschikbaar stellen van extra structurele middelen.
2. Stimuleren van kennisuitwisseling en lokale en regionale samenwerking.
3. Met diverse partijen op zoek gaan naar kansen en het wegnemen van belemmeringen.

Extra structurele middelen

De armoedeproblematiek is in Nederland gelukkig relatief laag dankzij een gedegen sociale zekerheid en een relatief hoog wettelijk minimumloon. Niettemin is het kabinet zich ervan bewust dat het in deze moeilijke economische tijd voor veel mensen niet gemakkelijk is om de eindjes aan elkaar te knopen. Het kabinet vindt het van groot belang dat mensen met beperkte financiële middelen en/of problematische schulden volop mee kunnen doen in onze samenleving. Naast de forse inspanning die het kabinet levert om mensen aan het werk te helpen en te houden, stelt het kabinet daarom – bovenop de 20 miljoen euro die het kabinet voor 2013 reeds beschikbaar heeft gesteld – structureel extra middelen beschikbaar om de armoede- en schuldenaanpak te intensiveren. Voor 2014 is er 80 miljoen euro extra beschikbaar en daarna 100 miljoen euro per jaar.

Het grootste deel van de extra middelen komt beschikbaar voor gemeenten die primair verantwoordelijk zijn voor het armoede- en schuldenbeleid. Gemeenten ontvangen uit de extra middelen 70 miljoen euro in 2014 en jaarlijks 90 miljoen euro in de jaren daarna. Tijdens de estafetteweek heb ik van verschillende wethouders gehoord op welke wijze zij de extra middelen in 2013 hebben aangewend en hoe zij de structurele middelen willen inzetten. Met deze middelen worden verschillende goede initiatieven opgezet. Wethouders benadrukken ook het belang van het inzetten van deze extra middelen via of in overleg met maatschappelijke organisaties. Een dergelijke vorm van samenwerking juich ik toe en geeft mij het vertrouwen dat gemeenten goede afwegingen maken en de middelen inzetten voor een effectieve armoede- en schuldenaanpak. De middelen worden niet geoormerkt, want dit beperkt de mogelijkheden voor maatwerk en leidt vooral tot extra uitvoeringslasten. Wel roep ik wethouders en gemeenteraden op de middelen zo gericht mogelijk in te zetten voor het doel waarvoor ze bestemd zijn. Daarbij vraag ik gemeenten zich met name in te zetten voor kinderen die onvoldoende kunnen meedoen en voor het versterken van een preventieve aanpak.

Naast extra middelen voor gemeenten stel ik ook extra middelen beschikbaar voor een aantal landelijke initiatieven en een aantal landelijke organisaties. Hiermee wil ik een impuls geven aan het versterken van de aanwezige landelijke structuur. Ik vind het namelijk van groot belang dat maatschappelijke organisaties hun belangwekkende werk kunnen voortzetten en een goede partner voor gemeenten kunnen zijn. Daarnaast is conform het Regeerakkoord jaarlijks ruim 5 miljoen euro van de intensivering bestemd voor een verhoging van de sportimpuls en verlenging van de subsidie aan het Jeugdsportfonds. Tot slot zet ik een deel van de extra middelen in om armoede- en schuldenproblematiek op Caribisch Nederland te voorkomen en tegen te gaan.

Kennisdeling en samenwerking

In heel Nederland bestaan er veel verschillende goede initiatieven. Daar kan iedereen van leren. Ik wil een appèl doen op wethouders, maatschappelijke organisaties en bedrijven om meer samen te gaan werken. Maak kennisuitwisseling mogelijk, versterk elkaar en kijk ook over de gemeentelijke grenzen heen. In overleg met de VNG en maatschappelijke organisaties zal ik nader uitwerken hoe ik betrokken partijen hierin kan ondersteunen. Ik zal in ieder geval wethouders en maatschappelijke organisaties per brief wijzen op een groot aantal voorbeelden van goede initiatieven in ons land³.

Op zoek naar kansen en eventuele belemmeringen wegnemen

Vanzelfsprekend blijf ik met alle betrokken partijen in gesprek om zicht te krijgen op nieuwe kansen en eventuele knelpunten die zich voordoen. Op 6 november jl. heb ik, in vervolg op mijn gesprek op 10 juni jl., met gemeenten en maatschappelijke organisaties⁴ gesproken over waar kansen liggen en welke belemmeringen partijen nog zien. Ik ben voornemens ieder kwartaal een dergelijk breed overleg over armoede- en schuldenproblematiek te laten plaatsvinden.

Mede op uw verzoek heb ik op 31 oktober jl. met de telecomsector gesproken over preventie en vroegsignalering van telecomschulden en de rol die zij hierin kunnen spelen. Ik heb dit ervaren als een constructief overleg. De aanwezige partijen (KPN, T-Mobile, Vodafone, Tele2 en Nederland ICT) hebben benadrukt belang te hebben bij een gezond debiteurenbestand. Daarom hebben zij ook stappen gezet om problematische telecomschulden te voorkomen. Zo worden bij het afsluiten van een abonnement krediettoetsen uitgevoerd en wordt Preventel, een systeem waarin de telecomaانبieders betalingsachterstanden registreren, geraadpleegd. Daarnaast hebben de grootste telecombedrijven een gedragscode afgesproken die waarborgt dat consumenten inzicht wordt geboden in hun mobiel datagebruik zodat consumenten onverwacht hoge rekeningen kunnen voorkomen. Dit zijn positieve ontwikkelingen. Ik heb met de telecomaانبieders ten behoeve van een vervolgesprek afgesproken dat zij inzicht gaan bieden in de omvang van de problematiek en de (voorgenomen) maatregelen om telecomschulden te voorkomen. Dit gesprek zal begin 2014 plaatsvinden. Daarbij zal aan de orde zijn of aanvullende maatregelen gewenst en/of mogelijk zijn. Ook zal ik in 2014 een onderzoek initiëren naar jongeren en schulden om inzicht te verkrijgen in de omvang van de problematiek, oorzaken en kenmerken van de jongeren.

Naar aanleiding van een brief van de Vereniging Eigen Huis (VEH) die ik op 5 september ontving, heb ik gesproken met VEH. In haar brief, die u in afschrift heeft ontvangen, signaleert VEH dat steeds meer huiseigenaren te maken krijgen met financiële problemen. U hebt gevraagd om mijn reactie op deze brief. In het gesprek met VEH heb ik de centrale rol van gemeenten binnen de schuldhulpverlening benadrukt. Met VEH ben ik van mening dat het van belang is dat bij gemeenten dan wel bij de door hen voor de schuldhulpverlening ingeschakelde instanties voldoende kennis aanwezig is als het gaat om de specifieke aspecten die samenhangen met het bezitten van een woning. Op mijn uitnodiging heeft de VEH deelgenomen aan een overleg dat ik had met banken en schuldhulpverlening

³ De goede voorbeelden zijn verzameld en geplaatst op de website effectiefarmoedebeleid.nl.

⁴ NVVK, Nibud, de Sociale Alliantie, Leger des Heils, Humanitas, Voedselbanken Nederland, Stichting Jarige Job, Stichting Resto VanHarte, Stichting Kinderhulp, Jeugdsportfonds, Jeugdcultuurfonds en Vereniging Leergeld

over het project Schakel!. Binnen het project Schakel! werken banken en schuldhulpverlening aan het verbeteren van de onderlinge communicatie en verwijzen zij naar elkaar door. De samenwerking tussen schuldhulpverleners en hypotheekverstrekkers heeft al tot mooie resultaten geleid. Huiseigenaren die voorheen waarschijnlijk gedwongen zouden zijn geweest tot verkoop van hun woning of tot een schuldregeling, kunnen nu door een op maat gesneden regeling voor hun specifieke situatie in hun huis blijven wonen en hun achterstanden op orde krijgen.

Ik vind het belangrijk dat huiseigenaren snel informatie kunnen vinden en adequate ondersteuning krijgen als zij zelf niet (meer) uit hun betalingsproblemen komen. Daarom ben ik van plan om een voorstel van de Vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (de NVVK), om te komen tot een brede aanpak van financiële problemen van huiseigenaren, financieel te ondersteunen.

Ook vraag ik in de verzamelbrief aan gemeenten bij de schuldhulpverlening aandacht te besteden aan de specifieke problematiek waar huiseigenaren mee te maken hebben. Daarmee doe ik mijn toezegging uit het Algemeen Overleg armoede- en schuldenbeleid van 19 juni 2013 gestand.

Stand van zaken overige onderwerpen armoede en schulden

Ook in Europa is aandacht voor het armoedebeleid. In Brussel bevinden de onderhandelingen voor een nieuw armoedefonds zich in de afrondende fase. Met het Europees Fonds voor Meestbehoeftegen (FEAD) beoogt de Europese Commissie een bijdrage te leveren aan het bestrijden van armoede in Europa, aanvankelijk door hiermee het verstrekken van voedsel te subsidiëren. Zoals eerder aan u gemeld⁵ is het Kabinet principieel geen voorstander van een fonds dat zich enkel richt op het verstrekken van voedsel, omdat dit niet bijdraagt aan het bestrijden van armoede. Daarom heeft Nederland samen met enkele andere lidstaten ervoor gepleit dat de reikwijdte van het fonds wordt uitgebreid naar sociale inclusie met voldoende vrijheid voor een lidstaat om hier effectief invulling aan te geven. Dit is positief ontvangen. Naar verwachting wordt er nog dit jaar een akkoord bereikt over het fonds. Wanneer duidelijk is wat dit fonds voor Nederland kan betekenen, zal ik u uiteraard hiervan op de hoogte stellen. Voor de vormgeving en uitvoering op nationaal niveau zal ik relevante partijen betrekken, want ik sta er voor dat Nederland zo effectief mogelijk haar Europese middelen zal benutten.

Samen met de staatssecretaris van Economische Zaken heb ik gesproken met Stichting Voedselbanken Nederland en de Alliantie Verduurzaming Voedsel om te bevorderen dat de voedselbanken en het bedrijfsleven elkaar vinden in het gezamenlijk belang voedsel duurzaam te benutten. Inmiddels hebben er meerdere gesprekken tussen de partijen plaatsgevonden. Gezamenlijk is verkend waar kansen liggen ten aanzien van logistiek en voedselveiligheid. Verder wordt samen met ketenpartners bekeken of misproducties, restanten en overschotten een duurzamere bestemming kunnen krijgen. Door krachten te bundelen en de vraag van voedselbanken naar voedsel te koppelen aan het tegengaan van voedselverspilling, kunnen partijen gedeelde winst boeken. Begin volgend jaar spreken wij deze partijen opnieuw en zal ik u nader informeren over wat de samenwerking concreet heeft opgeleverd.

Naar aanleiding van vele signalen van gemeenten laat ik mede op verzoek van de VNG een onderzoek uitvoeren naar de stijgende kosten bijzondere bijstand voor beschermingsbewind. Ik verwacht de resultaten van dit onderzoek begin 2014 te ontvangen.

⁵ Kamerstuk 22 112, nr. 1519, Fiche 4

Conform mijn eerdere toezegging aan uw Kamer zal ik u eind dit jaar informeren over

- de nadere uitwerking van de maatregelen die het kabinet heeft aangekondigd in reactie op het onderzoek Paritas Passé, debiteuren en crediteuren in de knel door ongelijke incassobevoegdheden⁶ waaronder de inrichting van een beslagregister en de ontwikkeling van een rijksincassovisie, en
- de uitkomsten van mijn overleg tussen de VNG en de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over de mogelijkheid om structurele kostendekking te vinden om invoering van het moratorium mogelijk te maken.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. Klijnsma

⁶ Kamerstuk 24 551, nr. 255

Maandag 14 oktober

Thema: Kinderen en armoede

Den Haag

Lancering Taalmeter

Staatssecretaris Klijnsma lanceert, op locatie van het Werkplein op de Neherkade en in aanwezigheid van prinses Laurentien de taalmeter. Dit instrument is ontwikkeld door de stichting Lezen en Schrijven en is bedoeld om het taalniveau te meten van een persoon die zich komt melden als werkzoekende.

Lezen met kinderen op Voorschool in Schilderswijk

Voor de kinderen op de Voorschool is het van belang dat ze op het vlak van taal extra aandacht krijgen, zoals voorgelezen worden. Men zal bij binnenkomst een gerichte ontwikkelingsactiviteit laten zien. De staatssecretaris leest de kinderen voor uit een van de boekjes die een thema behandelt. Hierna is er een gesprek met de directeur bestuurder Xtra, directeur Zebra, schoolleiding en enkele medewerkers.

Bestuurderslunch bij vakgroep Horeca

Tijdens de bestuurderslunch zullen wethouders aanwezig zijn van twee arbeidsmarktregio's (Haaglanden en Zoetermeer). De lunch staat in het teken van het thema maatschappelijke participatie van kinderen uit gezinnen met een laag inkomen.

Reis naar Rotterdam

Vergezeld door Kinderombudsman Marc Dullaert

De staatssecretaris spreekt de Kinderombudsman over de actuele thema's die spelen en over kinderen in armoede naar aanleiding van de rapporten van de Kinderombudsman.

Rotterdam

In gesprek met kinderen na geldles op Albert Schweitzer school

De kinderen van groep 8 hebben van een voorlichter van Kredietbank Rotterdam (KBR) een geldles gehad. De staatssecretaris gaat gedurende drie kwartier met de kinderen in gesprek over de waarde van geld, schulden en sparen.

Stichting Jarige Job

Jarige Job wil de kloof tussen arme en rijke kinderen zo veel mogelijk dichten en maakt verjaardagen mogelijk voor kinderen van 4 t/m 12 jaar oud die hun verjaardag om financiële redenen niet kunnen vieren. In de loods waar verjaardagspakketten worden gevuld, spreekt de staatssecretaris met de eigenaar en vrijwilligers.

Gesprek in de bus met Huisarts Slockers over project Straatdokter

In de bus naar Rotterdam Zuid spreekt de staatssecretaris met de aan de GGD verbonden «Straatdokter Slocker». Straatdokter Marcel Slockers zet zich al 27 jaar in voor de talloze daklozen, verslaafden, prostituees en illegalen in Rotterdam.

Hockeyclub Feijenoord

De hockeyclub traint kansarme kinderen samen met kansrijke kinderen. Voorop staat dat de kinderen het leuk vinden, daarna wordt pas gekeken of ouders een lidmaatschap kunnen betalen. Zij die de financiële lasten kunnen dragen, betalen contributie. Voor ouders die hier geen capaciteit voor hebben, wordt de contributie vergoed uit het sportfonds. De staatssecretaris spreekt met de bestuursleden en kinderen.

Gesprek in de bus met de heer Haga, directeur Challenge Sports en rolmodel Soufiane Touzani

Challenge Sports begeleidt, in opdracht van de gemeente Rotterdam, jongeren tot 27 jaar uit een uitkering naar school en werk. Dit re-integratieproject bestaat nu 20 jaar. Dit doet Challenge Sports door ze drie maanden intensief te begeleiden bij het ontwikkelen van benodigde vaardigheden. Sport is hierbij een essentieel onderdeel. Challenge Sports maakt hierbij gebruik van rolmodellen.

Diner bij Resto VanHarte met vrijwilligers

Bij Resto VanHarte komen mensen van diverse generaties, culturele, religieuze en sociaaleconomische achtergronden met elkaar en de buurt in contact. Gasten vertellen elkaar over kansen en activiteiten in de samenleving. Resto VanHarte doorbreekt hiermee het isolement waarmee mensen te maken kunnen krijgen.

Gesprek met 5 maatschappelijke initiatieven

Maatschappelijke initiatieven worden toegelicht. Aanwezig zijn: JIP Rotterdam (Facebookspel), JONG Wonen, WERKT!, ISOFA, Schuld-hulpmaatje, Delft, Schuldhulpmaatje Rotterdam, MOC en Cordaid, Studente Industrieel Ontwerpen TU Delft.

Weonsdag 16 oktober

Thema: preventie

Gorinchem

Bestuurdersontbijt

Tijdens het bestuurdersontbijt zullen wethouders aanwezig zijn van de arbeidsmarktregio Gorinchem (aangevuld met de gemeente Lingewaal). Het ontbijt staat in het teken van het thema preventie.

Kick off Moneywise Merewade college

De staatssecretaris woont een les bij die wordt gegeven door *peer educators*, jongeren die zelf affiniteit hebben met financiële problemen en/of schulden. Ze gaan in gesprek met de leerlingen over geld, armoede, schulden en sociale druk vanuit de omgeving.

Lunch in restaurant Metropole

In het restaurant werken mensen met een handicap, cliënten van Syndion. Er wordt geluncht met de (maatschappelijke) organisaties Nibud, Diversion, Merewade Collega, Stichting Syndion, Stichting Leergeld Alblasserwaard, SNS bank Alblasserwaard, RSD AV en peer educators van het project Moneywise.

Reis naar Goes

Karen Weisfelt, directeur van de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders, praat met de Staatssecretaris over het Beslagregister en de Verwijsindex Schuldhulpverlening (VISH).

Goes

De Betho, werkbedrijf

Om de projecten *Vish* en *Beslagregister* beeldend te maken, bezoekt de staatssecretaris de WSW voorziening Betho in Goes, waarvan de medewerkers behoren tot de doelgroep die kwetsbaar is voor financiële verleidingen. Eerst staat een rondleiding op het programma. Tijdens deze rondleiding spreekt de staatssecretaris met medewerkers van Betho. Geld en schulden zullen tijdens deze gesprekken ruim aan bod komen.

Nijverheidscentrum

Op deze plek komt vrijwel alles samen wat de gemeente Goes op het gebied van bestrijding van armoede en schulden organiseert. De staatssecretaris krijgt een rondleiding en woont een budgettraining bij.

Diner bij wijkcentrum de Spinne

Tijdens het diner is gelegenheid om in gesprek te gaan met vele maatschappelijke organisaties (Voedselbank, Adviesraad werkgevers/werknemers, Cliëntenraad Bijstand en Minima, Stichting Leergeld, Leger des Heils, Humanitas, SMWO maatschappelijk werk/jongerenwerk, RWS woningcorporatie, Ruilwinkel, Kon. Beroepsorganisatie Gerechtsdeurwaarders, Incassobureau/deurwaarder, Ouder Informatiepunt Goese Polder, FNV, ABN AMRO, Stichting Mozaiek, Vluchtelingenwerk, Rotary Actief in de Samenleving, MEE Zeeland, Splinter, SMWO Vrijwilligersbank, De Betho, Sociaal Raadsliedenwerk en Zeeuwbewind.

Donderdag 17 oktober

Thema: doelgroepen in beeld

's-Hertogenbosch

Bestuurdersontbijt

Tijdens het bestuurdersontbijt zullen naast de wethouder van 's Hertogenbosch verschillende bestuurders van lokale maatschappelijke organisaties aanwezig zijn. Het ontbijt staat in het teken van «het bereiken van verschillende doelgroepen».

Wandeling naar De Blokkendoos en Zelfkrant

De locatie heeft de functie van een inlooppunt waar de Zelfkrant wordt gemaakt. Daarmee krijgen verkopers een bescheiden inkomen dat relatief gezien als waardevol wordt ervaren. De inzet van de Blokkendoos en het maken van de Zelfkrant is om dak- en thuislozen een dagbesteding te bieden in een vertrouwde omgeving.

Vincentius sociaal restaurant en winkel

Frans Koeman, voorzitter van de Vincentiusvereniging, zal zorgen voor de ontvangst in het sociaal restaurant met aansluitend een rondleiding door het gebouw. De staatssecretaris ontmoet daar vrijwilligers.

Tilburg

Lunch met project Schakel! en Vereniging Eigen Huis

Schakel!» – een samenwerkingsverband van zes grote hypotheekverstrekkers en negentig bij de brancheorganisatie NVVK aangesloten organisaties voor schuldhulpverlening – is een nieuwe fase ingegaan. ABN AMRO, ING, Obvion, Rabobank, REAAL en SNS Bank gaan consumenten met ernstige betalingsproblemen actief verwijzen naar schuldhulpverlening om ze beter van dienst te zijn. Hierover gaat de staatssecretaris in gesprek. Vereniging Eigen Huis is ook aanwezig.

Budgetcursus ZZP-ers

Doel van de cursus voor elke deelnemer is om een plan van aanpak te maken: hoe zorg je dat je financiën op orde zijn – zowel zakelijk als privé. Soms is de conclusie dat een bedrijf niet levensvatbaar is. De individuele problematiek speelt daarbij een belangrijke rol. Tijdens de cursus wordt o.a. gekeken naar alternatieven om zelfstandig verder te kunnen.

Ruilwinkel Stokhasselt

Deel van het wijkcentrum is de ruilwinkel Stokhasselt. Wijkbewoners kunnen zich hier inschrijven om tweedehands spullen te brengen en te halen. De sociale functie van de ruilwinkel wordt echter als belangrijker beschouwd. Er staan tafels en stoelen en vrijwilligers hebben altijd een thermoskan met verse koffie en een luisterend oor.

Wandeling door de wijk met sociaal woonconsulenten

Bij goed weer wordt een wandeling gemaakt vanaf de Ypelaer langs muurschilderingen en schoolpleinen van Jantje Beton naar het project KansWonen waarbij aandacht is voor de persoonlijke woon- en leefsituatie van de huurder.

Lancering Quiet 500

Op locatie van theater Nieuwe Vorst neemt de Staatssecretaris de «Quiet 500» in ontvangst, een initiatief van o.a. Anton Dautzenberger, een schrijver uit Tilburg Noord die armoede uit de stilte wil halen. Ze vragen met het uitbrengen van «Quiet 500» aandacht voor mensen die in armoede leven en willen met de verkoop ook geld ophalen.

Diner, gesprek met maatschappelijke organisaties

Het diner wordt bereid en geserveerd door Prins Heerlijk, een erkend leerwerkbedrijf. Het gaat om schoolverlaters van het speciaal onderwijs, praktijkonderwijs of VMBO. Zij worden hier stap voor stap opgeleid tot horeca- of winkelmedewerker. Uitgenodigd: Humanitas Bommerlerwaard en Tilburg, Stichting Tientjes, Platform Armoedebestrijding Helmond, Stichting Leergeld Tilburg, Samenwerkingsverband gemeente Waalwijk.

Vrijdag 18 oktober

Thema: Vrijwilligers in armoedebestrijding

Joure

Stichting Urgente Noden Friesland

SUN heeft de ambitie om aan alle Friese gemeenten zijn diensten te verlenen. Een aantal is hier al enthousiast mee aan de slag. Uit het aantal aanvragen blijkt dat het in een stijgende behoefte voorziet.

Leeuwarden

De kunst van het rondkomen, wandelend bezoek aan moestuin.

De staatssecretaris vervolgt het Friese bezoek bij het wijkcentrum in de Eglantierstraat in Leeuwarden, in de wijk Heechterp Schieringen. Daar maakt ze kennis met het project «De kunst van het rondkomen» onder leiding van projectleider armoedeaanpak. Door de Werkgroep wordt verteld over het project. De teamleider van het sociale wijkteam legt hierin de koppeling met wijkparticipatie. Na dit gesprek volgt een wandeling door de wijk met een vertegenwoordiging van de bewoners, waarbij onder meer de moestuin wordt bezocht.

Bestuurderslunch

Tijdens de bestuurderslunch zullen drie wethouders aanwezig zijn en verschillende bestuurders van maatschappelijke organisaties.

Wandeling door de wijk en bezoek sportveldje Erben Wennemars

De staatssecretaris brengt een bezoek aan de wijkboerderij De Klooienberg. Tijdens een wandeling zal een bezoek worden gebracht aan een trapveldje, waar de staatssecretaris kinderen treft die sporten met een bijdrage van het Jeugdsportfonds. Boegbeeld van de stichting, Erben Wennemars, zal daar ter plekke vertellen over de doelen en behaalde resultaten van de stichting.

Testen spel Inzicht

Samen met andere ervaringsdeskundigen van Stichting Wit heeft zij het spel «InZicht» ontwikkeld, als antwoord op de vraag van professionals waarom sommige mensen keuzes maken met nadelige gevolgen. Het spel geeft professionals inzicht in het verschil in keuzes die een mens kan maken in het leven. Daarmee wil men het taboe rond armoede en schulden doorbreken.

Gesprek met vrijwilligers

Uitgenodigd zijn: Leger des Heils Emmen, Advies bij Schuld (Enkhuizen), Diaconaal Netwerk Barneveld, Stichting Leergeld Apeldoorn, De arme kant van Meppel, Stichting Babypullen, Fonds bijzondere noden Almere.

Diner

Diner met gemeente Zwolle en de organisaties: Stichting Meedoen Zwolle, Noodfonds Zwolle, Kunst van het rondkomen, Stichting Wit en Jeugdsportfonds.

Zaterdag 19 oktober

Thema: Samenwerken

Almelo

Ontbijt met Armoedepact Almelo

Het Armoedepact is een samenwerkingsverband om de armoede in Almelo te lijf te gaan. Aanwezig zijn de leden van het armoedepact.

Bezoek aan de moestuin «Almelo doet mee» en voedselbank (per fiets)

Bij «Almelo doet mee» werken ervaringsdeskundigen met een beperkt inkomen en die soms ook al geruime tijd kampen met schulden. Deelname aan het project biedt mensen perspectief op een plek in de maatschappij en – idealiter – (betaald) werk. Bij het project zijn ook een gezinscoach – een van de eerste Armoedepact uitvoeringsprojecten – met een deelnemer aanwezig. Bovendien zijn er de Almeloërs die vanuit hun ervaring van dakloosheid nu meewerken aan de theatervoorstelling de «Omdenkers» (Joseph Wresinski stichting).

Daarna bezoekt de staatssecretaris de moestuin die voortkomt uit een samenwerkingsovereenkomst met de voedselbank. De voedselbank vraagt aan haar klanten of zij zo mogelijk willen

meewerken in de moestuin. Buurtbewoners die willen helpen bij het onderhoud zijn van harte welkom.

Lunch bij wijkcentrum met Pierre Wind

De kok Pierre Wind kookt met vrijwilligers die de voedselpakketten de dag ervoor hebben samengesteld een lunch. Bij de lunch zijn ook de andere vrijwilligers van het Armoedepact aanwezig.

Reis naar Arnhem met beleidsmedewerker van gemeente Arnhem

De staatssecretaris spreekt met de beleidsmedewerker van de gemeente Arnhem over de doelgroep, achtergrond en het bereik van de Gelrepas.

Arnhem

Doorstroomvoorziening Iriszorg

De doorstroomvoorziening Iriszorg in Arnhem biedt in een schone, moderne omgeving tijdelijk onderdak, begeleiding en hulp aan mannen en vrouwen ouder dan 26 jaar, die dakloos zijn geworden en meerdere problemen hebben. Er is 24 uur begeleiding aanwezig. Doel van de voorziening is om mensen zo snel mogelijk door te laten stromen naar een goede woonplek. De staatssecretaris spreekt daar een cliënt en spreekt met professionals over het toenemend beroep op beschermingsbewind.

Voorstelling jeugdcultuurfonds in Rozet

In het Rozet theater geven mensen met een beperking een voorstelling. De voorstelling is mogelijk gemaakt door het Jeugdcul-
tuurfonds.

Eindebat

Bij de «social return» locatie «In de Weerd» zal tot slot een debat over samenwerking plaatsvinden. Eerst zal de staatssecretaris worden geïnterviewd over de opbrengst van de week. Daarna zal zij in discussie gaan met de zaal over verbetering van de samenwerking tussen gemeenten en maatschappelijke organisaties.